

oroszsországi honfitársaink, hadifoglyaink és politikai munkatársaink viszálkodásai: mindez közrehatott, hogy az 1916. esztendő lényegesebb változást nem eredményezett katonai és hadifogoly-akcióinkban. Dürich és Štefánik megérkezése fölvetett még egy másik fontos problémát is, hadifoglyaink és katonáink Franciaországba való átszállításának kérdését, s ez is csak még bonyolultabbá tette egész oroszsországi katonai akcióinkat. Ilyen körülmények között közeledtünk a forradalom felé, amely katonai és hadifogoly-akcióinknak, valamint egész oroszsországi politikánknak más irányt adott.

C

[1915]

*Moszkvai cseh röplap az oroszsországi cseh katonai szervezkedés tárgyában*¹

Testvérek!

Ti Oroszsországra kerültetek; meg vagyunk róla győződve, hogy nem fogjátok elhinni, amit korábbi fölötteseitek, tisztjeitek, minden szláv nép gyilkosai nektek az osztrák foglyok borzasztó kínzásáról beszéltek. Ha körülnéztek, látjátok szláv testvéreiteknek, az orosz katonáknak barátságos arcát; ők az osztrák egyenruha ellenére is kedvelnek benneteket, és kedveskednek nektek, bebizonyítva, mennyivel több emberszeretet van a közönséges oroszban, mint a fennhéjázó németben, aki nem kímél sem asszonyt, sem gyermeket vagy aggot. Fel fogjátok ismerni, hogy itt élnek csehek, akik hazájuktól távol sem feledkeznek meg a határon túli testvéreikről, most is azon dolgoznak, hogy az összes szlávokat kiszabadítsák gyilkosaik szorító markából. Minden itt élő csehnek gondja van reátok. Ez okból részesültek abban a megtiszteltetésben, hogy beszélhettek az orosz uralkodóval, aki örömmel fogadta alázatukat. Biztosak lehettek abban, hogy addig nem fognak nyugodni a fegyverek, amíg mi csehek vissza nem kapjuk királyságunkat. Testvéreink, ez álomnak tűnik, de ez az álom valóra fog válni. Ti fogságban vagytok, mégis hű testvérek között, az oroszoktól csak az az átkos egyenruha választ el benneteket, amelyet néhány hónapja nem szívesen öltöttetek fel. Dobjátok most oda, eljön a mi időnk, hirdessétek hűen, hogy elhagyátok az osztrák hiénát, amely oly sok évig szívta a szlávok vérért. Lépjete be soraikba,² segítsetek nekünk, hogy oldalukon végigvigyük a harcot. Nyilván tudjátok, hogy az egész birodalomban megszervezték a cseh Družinát,³ ahová jelentkezett minden épkézláb cseh, és igyekeznek fegyverrel a kezükben az oroszokkal együtt szabaddá tenni a határt. Tudjuk, sokan vannak köztetek, akik szívesen segítenének, szívesen kimutatnátok hazaszereteteteket, csak nem tudjátok, hogyan. Tartsatok tehát össze, adjatok egymásnak tanácsot. Távolítsatok el sorainkból mindenkit, aki áruló lehetne. Jelentkezzetek orosz állampolgárokként orosz egyenruháért, orosz fegyverekért. Sok emberre van szükség, hogy amikor átmegyünk Oroszsországból, legyen még elég erőnk. Az orosz katonák közt is vannak, akik tudnak csehül, akik felvilágosítják az ottani lakosokat, miről is van szó. Azokat, akik nem tudnak fegyvert fogni, akik mögöttetek állnak, asszonyaitokat és gyermekeiteket meg fogjuk segíteni. Nevetek nagy betűkkel lesz beírva a cseh királyság történetébe. Ne féljetek semmitől. Ausztria nem fog többé létezni, már most békét kért,⁴ már most át akarta adni Szerbiának Bosznia-Hercegovinát, Oroszsországnak Galíciát és Bukovinát és Észak-Magyarország egy részét. Oroszsországot azt válaszolta, hogy akkor nyugszik majd, ha teljesítette feladatát, és mi is felszabadultunk. Cselekedjete gyorsan, mutassátok meg, hogy valóban csehek vagytok. Jobb dolgotok lesz nálunk, mint Ausztria fogságában.

¹ A közlemény eredeti címe és lelhelye: *Tschechisches Flugblatt (Moskau 1915)*. — Thunig-Nittner, Gerburg: Die tschechoslowakische Legion in Rußland. Ihre Geschichte und Bedeutung bei der Entstehung der 1. Tschechoslowakischen Republik. Otto Harrassowitz, Wiesbaden 1970. 252. l. — A közlemény jegyzete szerint a cseh eredeti híján az előszóban említett Klante-féle (i. m. 307. l.) német fordítást közli; ennek alapja: Brändströmarchiv, Akte Tschechen.

² É. az oroszok soraiba.